

dosarul nr. 3r-7/24
2-19181511-01-3r-11012024

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (V. Sîrbu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (G. Mîra, A. Bostan, G. Dașchevici)

DECIZIE

28 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând recursul declarat de Serviciu Fiscal de Stat,
în cauza de contencios administrativ depusă de Maria Trifan împotriva
Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ,
împotriva încheierii din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin
care s-a declarat inadmisibil apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat ca fiind
depus de o persoană neîmputernicită,

c o n s t a ț ă:

La 11 noiembrie 2019, Maria Trifan a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Serviciului Fiscal de Stat, prin care a solicitat anularea hotărârii seria/nr. AH 0017622 din 21 iunie 2019 emisă de Direcția generală administrare fiscală mun. Chișinău și deciziei nr. 261 din 1 august 2019 emisă de Serviciul Fiscal de Stat.

Prin hotărârea din 30 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis acțiunea depusă de Maria Trifan. S-a anulat hotărârea seria AH nr. 0017622 din 21 iunie 2019 a Direcției generale administrare fiscală mun. Chișinău și decizia nr. 261 din 01 august 2019 emisă de Serviciul Fiscal de Stat.

Nefiind de acord cu hotărârea din 30 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, la 5 aprilie 2023, Belous Victoria, director adjunct al Serviciului Fiscal de Stat, acționând în interesele Serviciului Fiscal de Stat, a contestat-o cu

apel și la 20 iulie 2023 a prezentat motivarea apelului.

Prin încheierea din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat ca fiind depus de o persoană neîmputernicită.

La 19 decembrie 2023 Serviciu Fiscal de Stat a declarat recurs împotriva încheierii din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și cu restituirea cauzei în instanța de apel.

În motivarea recursului s-a indicat că prin procura nr 09 din 22 februarie 2023, cât și prin procura nr. 53 din 07 aprilie 2023 este indicat că Petru Rotaru, directorul Serviciului Fiscal de Stat, în temeiul art. 81 CPC, o împuternicește pe Victoria Belous cu dreptul de a semna, orice fel de cerere în procedură civilă și de contencios administrativ, cu excepția litigiilor de muncă. În opinia recurentului, astfel, la depunerea apelului Victoria Belous dispunea de aceste împuterniciri, or prin sintagma „orice fel de cerere” se înțelege și semnarea cererilor de apel.

De asemenea, recurentul consideră că instanța de apel și-a depășit atribuțiile la declararea apelului ca inadmisibil, ignorând prevederile art. 235 Cod administrativ, nefiindu-i acordată autorității publice dreptul de înlăturarea a neajunsurilor, la depistarea eventuală, a neconcordanței procurii cu prevederile legii.

Prin referința din 13 martie 2024 intimata Maria Trifan a solicitat respingerea recursului.

În conformitate cu prevederile art. 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 05 decembrie 2023.

Prin urmare, recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat la 19 decembrie 2023 este în termen.

Prin prisma art. 191 alin. (5) lit. b) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, a deciziilor și a încheierilor curților de apel.

Conform art. 243 alin. (2) din Codul administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

În speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu consideră oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la argumentele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului au fost expuse cu suficientă claritate, iar intimata Maria Trifan a depus referință privind netemeinicia recursului.

Conform art. 243 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă decizie prin care anulează încheierea și adoptă o nouă încheiere.

Din actele cauzei rezultă că, la 11 noiembrie 2019 Maria Trifan a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Serviciul Fiscal de Stat, prin care a solicitat anularea hotărârii seria/nr. AH 0017622 din 21 iunie 2019 emisă de Direcția generală administrare fiscală mun. Chișinău și deciziei nr. 261 din 1 august 2019 emisă de Serviciul Fiscal de Stat.

Prin hotărârea din 30 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis acțiunea depusă de Maria Trifan. S-a anulat hotărârea seria AH nr. 0017622 din 21 iunie 2019 a Direcției generale administrare fiscală mun. Chișinău și decizia nr. 261 din 01 august 2019 emisă de Serviciul Fiscal de Stat.

Nefiind de acord cu hotărârea din 30 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, la 05 aprilie 2023, Belous Victoria, director adjunct al Serviciului Fiscal de Stat, acționând în interesele Serviciului Fiscal de Stat, a contestat-o cu apel și la 20 iulie 2023 a prezentat motivarea apelului.

Prin încheierea din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat ca fiind depus de o persoană neîmputernicită.

La 19 decembrie 2023 Serviciul Fiscal de Stat, prin intermediul poștei electronice, a declarat recurs împotriva încheierii din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și cu restituirea cauzei în instanța de apel.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel prematur a declarat inadmisibil apelul depus de Serviciul Fiscal de Stat, pornind de la următoarele.

Conform art. 232 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Potrivit art. 233 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, cererea de apel trebuie să conțină datele prevăzute la art. 211 alin. (1) lit. a)–d) și să indice hotărârea care se contestă cu apel. Cererea de apel se semnează de apelant sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit.

În conformitate cu art. 234 alin. (1) din Codul administrativ, la cererea de apel se anexează o copie a hotărârii contestate și documentele prevăzute la art. 212 alin. (1) lit. c)–e).

Conform art. 212 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, la cererea de chemare în judecată se anexează: documentul care confirmă împuternicirile reprezentantului legal sau împuternicit.

Potrivit art. 235 din Codul administrativ, dacă cererea de apel nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (1), judecătorul stabilește apelantului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă apelantul a

înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea de apel se consideră depusă la data inițială.

Iar, conform art. 236 alin. (1) și (2) lit. c) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când: apelul este depus de o persoană neîmputernicită.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă faptul că articolul 232 din Codul administrativ definește noțiunea de „apel” drept o cerere, iar împuternicirea de a semna orice cerere acordată Victoriei Belous figurează expres în procurile nr. 9 din 22 februarie 2023, semnată de directorul Serviciului Fiscal de Stat, Rozalina Albu și nr. 53 din 07 aprilie 2023, semnate de directorul Serviciului Fiscal de Stat, Petru Rotaru.

La fel, instanța de recurs relevă că la recurs sunt anexate copia ordinului Directorului Serviciului Fiscal de Stat nr. 408 din 31 octombrie 2022 „Cu privire la patronarea activității subdiviziunilor structurale ale SFS”, ordinului Directorului Serviciului Fiscal de Stat nr. 595-p din 24 noiembrie 2022 „Cu privire la modificarea raporturilor de serviciu prin promovare” și a ordinului Directorului Serviciului Fiscal de Stat nr. 60-p din 20 februarie 2023 „Cu privire la modificarea raporturilor de serviciu prin promovare” (71-75 vol. II).

Astfel, art. 235 din Codul administrativ, stabilește situația că dacă la caz nu există anexat documentul care confirmă împuternicirile reprezentantului, instanța urmează să solicite acest document de la reprezentant, acordând acestuia un termen în vederea înlăturării acestui neajuns.

La caz, ordinul Directorului Serviciului Fiscal de Stat nr. 408 din 31 octombrie 2022 „Cu privire la patronarea activității subdiviziunilor structurale ale SFS” la pct. 4 stipulează că Directorului adjunct interimar al Serviciului Fiscal de Stat – Victoria Belous, i se repartizează atribuțiile de serviciu a conducerii a Direcției contestații.

Sub acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră cu instanța de apel prematur a declarat inadmisibil apelul depus de Serviciul Fiscal de Stat, împotriva hotărârii din 30 martie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, pe motiv că apelul ar fi fost depus de o persoană neîmputernicită.

Articolul 132³ alin. (12) din Codul fiscal prevede că, directorul reprezintă Serviciul Fiscal de Stat în relația cu terții sau acordă împuterniciri altor angajați ai Serviciului de a reprezenta Serviciul Fiscal de Stat.

Iar conform alin. (14) din același articol, prin ordin al directorului Serviciului Fiscal de Stat, unele atribuții pot fi delegate conducerii subdiviziunilor Serviciului Fiscal de Stat. Limitele și condițiile delegării se precizează prin actul de delegare.

În acest context, instanța de recurs reține că, delegarea este actul prin care se transferă de la o persoană la alta noi sarcini sau roluri și autoritate asupra acestora. Delegarea de atribuții reprezintă o deplasare de sarcini, însoțite de autoritatea și responsabilitatea necesară, de la niveluri ierarhice superioare spre cele inferioare. Se subliniază că instituția delegării atribuțiilor este perfect legală.

În situația în care funcția publică ale cărei atribuții sunt delegate și funcția publică al cărei titular preia parțial atribuțiile delegate se află într-un raport ierarhic

de subordonare, funcționarul public care preia atribuțiile delegate semnează pentru funcția publică ierarhic superioară.

Având în vedere că art. 132³ alin. (12) din Codul fiscal face parte dintr-un act normativ cu caracter special, care reglementează delegarea de atribuții, deși nu prevede în mod expres, urmează de interpretat că aceste dispoziții vizează și reprezentarea în instanța de judecată de către titularul actului de delegare. Or, norma de drept comun, prevăzută la art. 75 alin. (2) în coroborare cu art. 80 alin. (1) din Codul de procedură civilă la care a făcut referire instanța de apel în susținerea declarării ca inadmisibile a apelului nu este relevantă acestei situații, în acest caz nefiind vorba despre reprezentarea Serviciului Fiscal de Stat de către angajatul împuternicit, ci despre reprezentarea de către directorul Serviciului Fiscal de Stat, care a transmis prin ordin (în temei legal, de altfel) unele atribuții ale sale directorilor adjuncți.

Este de notat că limitarea interpretării art. 132³ alin. (14) din Codul fiscal la reprezentarea prin procură și nu prin actul de delegare, ar prezuma că norma nu poate fi aplicată în situația reprezentării în instanța de judecată, concluzie inacceptabilă prin prisma regulii conform căreia orice normă se interpretează de a produce efecte juridice.

Mai mult, art. 132³ alin. (14) din Codul fiscal nu are un caracter derogatoriu de la norma de drept comun, dat fiind și faptul că nu conține o soluție legislativă diferită în aceeași situație, constituind o normă particulară de reprezentare în judecată în condițiile delegării de atribuții.

În consecință, fiind indubitabil că legea permite ca unele atribuții ale directorului Serviciului Fiscal de Stat să fie delegate directorilor adjuncți a Serviciului Fiscal de Stat, cât și ținând cont de faptul că interpretarea normei trebuie să permită producerea efectelor juridice preconizate de către legiuitor, urmează de acceptat că Serviciul Fiscal de Stat poate fi reprezentat în instanța de judecată, în temeiul art. 132³ alin. (14) din Codul fiscal, și de către directori adjuncți a Serviciului Fiscal de Stat, scop în care aceștea dispun în baza actului de delegare, semnată de directorul Serviciului Fiscal de Stat, de dreptul formulării și susținerii cererilor în procedura civilă și de contencios administrativ.

Față de problema în sensul dacă, prin interpretarea expusă a art. 132³ alin. (14) din Codul fiscal, ar exista un conflict de legi, în condițiile în care art. 80 alin. (1) din Codul de procedură civilă indică expres că împuternicirile reprezentantului persoanei juridice trebuie să fie formulate într-o procură, eliberată și legalizată în modul stabilit de lege, instanța de recurs notează că dispozițiile art. 75 alin. (2) și art. 80 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu sunt pe deplin edificatoare sub aspectul posibilității ori imposibilității reprezentării în fața instanței judecătorești în baza unui act de delegare a împuternicirilor.

Deci, instanța de apel trebuia să observe că împuternicirile au fost atribuite directoarei adjuncțe, Victoria Belous de către Directorul Serviciului Fiscal de Stat nu doar în baza reprezentării conform art. 75 și 80 din Codul de procedură civilă, dar și în baza delegării conform art. 132³ din Codul fiscal, astfel, instanța urma să pună în discuție chestiunea respectivă împreună cu cererea depusă de Maria Trifan cu privire la inadmisibilitatea apelului și să acorde un termen reprezentantului

Serviciului Fiscal de Stat pentru prezentarea unui asemenea ordin pe perioada depunerii apelului.

Or, în baza art. 132³ alin.(1), (11), (12) și (16) din Codul fiscal, Serviciul Fiscal de Stat este condus de un director, care este asistat de 4 directori adjuncți. Atribuțiile, responsabilitățile și limitele de acțiune ale directorilor adjuncți se stabilesc prin ordin al directorului Serviciului Fiscal de Stat. Directorul reprezintă Serviciul Fiscal de Stat în relația cu terții sau acordă împuterniciri altor angajați ai Serviciului de a reprezenta Serviciul Fiscal de Stat. În cazul absenței directorului Serviciului Fiscal de Stat, atribuțiile acestuia sînt exercitate de unul dintre directorii adjuncți.

La rîndul său, Regulamentul privind organizarea și funcționarea Serviciului Fiscal de Stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 395 din 05 iunie 2017 la pct. 11, 21 și 24 prevede că, Serviciul Fiscal de Stat este condus de director, care este asistat în activitate de patru directori adjuncți. Atribuțiile, responsabilitățile și limitele de acțiune ale directorilor adjuncți se stabilesc prin ordin al directorului Serviciului Fiscal de Stat. În cazul absenței temporare a directorului Serviciului Fiscal de Stat, atribuțiile acestuia sînt exercitate de către unul dintre directorii adjuncți ai Serviciului, desemnat prin ordinul directorului.

Din acest motiv, art. 75 alin. (2) și 80 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu afectează interpretarea art. 132³ alin. (14) din Codul fiscal în sensul expus supra, ci duce doar la compararea rezultatului interpretării cu conținutul normei de drept comun, pentru stabilirea raportului dintre norme și modul de aplicare a normei speciale. Or, domeniul de aplicare a normei speciale nu poate fi redus numai la reprezentarea prin procură, întrucât s-ar ignora caracterul specific al soluției legislative inserate în reglementarea specială.

La rîndul său, neacceptarea acestei soluții, ar însemna încălcarea dreptului de acces deplin la justiție.

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel pripit a declarat inadmisibil apelul Serviciului Fiscal de Stat, constatînd că acesta a fost depus de o persoană neîmputernicită. Or, directoarea adjunctă, Victoria Belous în interesele Serviciului Fiscal de Stat, a fost împuternicită, în temeiul art. 132³ din Codul fiscal, ordinului Directorului Serviciului Fiscal de Stat nr. 408 din 31 octombrie 2022 „Cu privire la patronarea activității subdiviziunilor structurale ale SFS”, cu dreptul de a semna cererilor în procedura civilă și de contencios administrativ.

Mai mult, instanța de recurs indică că examinînd apelul și verificînd corespunderea acestuia exigențelor legale, în cazul existenței unor dubii cu privire la împuternicirile reprezentanților, instanța de apel urma în conformitate cu prevederile art. 235 din Codul administrativ să stabilească apelantului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor.

Așadar, soluția adoptată de instanța de apel, prin încheierea din 23 noiembrie 2023 nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale,

de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Din aceste considerente și pentru a nu aduce atingere nejustificată a dreptului recurentului de acces la instanța de judecată, protejat de art. 20 din Constituție, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide asupra necesității anulării încheierii din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău cu restituirea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în același complet de judecată spre rejudecarea problemei soluționate prin încheierea casată.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat.

Se anulează încheierea din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ depusă de Maria Trifan împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ și se restituie cauza la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, spre rejudecarea problemei soluționate prin încheierea casată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă